

SEMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția și Administrația :
BUCUREȘTI
Strada Regală, 6

DIRECTORÎ:
A. VLAHUȚĂ și G. COȘBUC

ABONAMENTUL :
10 Lei pe an

FARMECUL

Când a înțeles că era ca și logodită, zîmbi în silă pentru a-și ascunde turburarea ; dar nu cuteză să zică o vorbă, de teamă ca tremurarea glasului să nu trădeze golul desamăgirii ce deodată se făcuse, imens și dureros, în pieptul lui.

Să renunțe, așa dintr'o dată, la un vis ce deabea începuse a i se înjgheba în închipuire?.. Ce lovitură neașteptată!

Dar ea, întotdeauna fusese atît de prietenoasă cu dînsul! Cînd privirile lor se întîlneau, ochii ei scîlpeau ca de o mare bucurie, și din zîmbetul cu care îl întîmpina de cîte ori își dădeau mîna, grăia o simpatie ce crezuse că-l putea îndreptăți la toate speranțele... Să fi fost o simplă cochetărie?

Revenit din prima turburare, începu încetul cu încetul, a-și reclădi toate iluziile pe cari «prietenui bine-voitor» i le risipise cu o singură vorba.

«Ca și logodită...» Și ce? Ațiția părinți nu sînt cari-și logodesc copilele neștiutoare încă de simțirea ce trebuie să lege două suflete destinate a-și trăi viața toată unul pentru altul? Atitea copile nu sînt cari, tocmai în această neștiință a lor, primesc fără revoltă, în obicinuița supunerii și ascultării, hotărîrea părinților?...

Dar un moment poate veni cînd ochii neștiutori se limpezesc, cînd inima fecundă de o simțire nouă și nebănuită pînă atunci, se deschide altor dorințe și se avîntă, tînără și svăpăiată, spre alte aspirații... De ce, pentru dînsa, acest moment n'ar fi fost acela, cînd pentru prima oară ochii lor s'au întîlnit, și mîinile lor s'au atins?

Și iată că, din simțirea dureroasei deșamăgiri, nădejdea, și cu ea văpaia dragosteii se ridicară mai puternice și mai mistuitoare de cit ori cînd.

Nici odată nu-și simțise inima svicnindu-i atît de neastîmpărată în pieptul plin de o dulce senzație, ca acum, gîndindu-se la farmecul îmbătător al acestei apariții încîntătoare care era *Ea*; ea, așa de gîngașă în veselia ei blindă și înțeleaptă, atît de delicată și distinsă în toate mișcările ca și în vorbele ei; și mai presus de toate ochii, privirea ei atît de șagalnică și duioasă în același timp, făgăduitoare de toate comorile unui suflet plin numai de dragoste și bunătate.

Ea a altuia?... Niciodată! niciodată!

Și dacă, cu toate acestea...

Nici o vorbă de dragoste nu se schimbasesc, până atunci, între dinșii. Avea el vre-un drept să crează în simpatia, în prietenia ei?...

Dar dacă, cu adevărat, dimpreună, cu mina, era făgăduită și inima ei?...

Își lipi fruntea înfierbîntată de geamul rece, și plinse copilărește.

* * *

Tremurînd deschise ușa și intră sfios... *Ea* tresări cînd îl văzu așa, pe neașteptate...

Nu mai era veselă și zîmbitoare ca altă dată. Infășurată într'o broboadă roșie peste piept, se făcu tot așa de roșie, îngînînd încurcată vorbe despre o răceală... o durere de măsele...

Apropiîndu-se, dinsul simți că așa trebuia să fie...

— Nu visai să mă vezi astă-zî, — începu el tot atît de încurcat acum ca și dinsa. Dar vroiam... trebuia numai de cit... să te întreb ceva... Să mă scapi dintr'o mare, dintr'o foarte mare îndoială, care...

Ea îl asculta fără a părea surprinsă, — jignită totuși de această situație nouă și neașteptată în care se găsea amîndoi.

El se opri. O simțire de discordare, ca o tristă și dezolatoare mahmurie după o cheltuială nesocoțită, nebunească, de energie nervoasă, îl lăsă deodată atât de abătut, în cît gîndurile începură a i se turbura în minte și vorbele a i se încurca în gîtlej.

Ea îl privi acum întrebătoare, pe cînd genele-î clipeau ca de o ușoară emoțiune.

— Am auzit, urmă el însfirșit schimbînd glasul și încercînd să zimbească, — am auzit că ești logodită...

— A, nu! — și se roși iar, — nu încă...

— După toate formele, nu, dar... «ca și logodită», — așa mi s'a spus. Și...

— Și?... întrebă ea cu o tremurare de nerăbdare în glas.

— Si... am ținut să fiu cel dintîi care să-ți aduc felicitările mele...

ION GORUN.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CU GÎNDIRI ȘI CU IMAGINI

Cu gîndiri și cu imagini
Inegrit-am multe pagini,
Ș'ale cărții ș'ale vieții,
Chiar din zorii tinereții.

Nu urmați gîndirii mele
Căci noianu-î de greșele,
Urmărind prin întuneric
Visul vieți-mî cel chimeric.

Neavînd învăț și normă,
Fantazia fără formă,
Rătăcită-era cu mersul,
Negru-î gîndul, șchiop e versul.

Și idei, de alt-fel simple,
Ard în frunte, bat sub timple,
Eû le-am dat îmbrăcăminte
Prea bogată fără minte.

Ele seamănă hibride
Egiptenei piramide:
Un mormînt de piatră 'n munte
Cu icoanele cărunte,

Și de sfinxuri lungi alee, —
Monoliți și propilee, —
Fac să crezi că după poartă
Zace-o 'ntreagă țară moartă.

Intri 'nuntru, suî pe treaptă,
Nici nu știi ce te așteaptă.
Cind acolo!... Sub o faclă,
Doarme-un singur om în raclă.

M. EMINESCU.

PLUTAȘUL

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Piouă într'una. De-o săptămînă nu se mai vede lumina soarelui... Cite o clipă dacă-și mai poate furișa razele prin spărturile nourilor ce se mănîncă în bătaie de vînt, și-apoi iarăși se pierde pentru multă vreme înghițit cu lăcomie de noianul întunecos ce îneacă pămîntul în ropot de apă...

Pe prispa crișmei din satul Pădurenî, s'aû strîns oamenii ciotcă... Cu îțarii suflecați pînă de-asupra genunchilor, cu sumanele 'ntre umeri și căciulele întoarse pe dos, staû și ei îngindurați privind la potopul ce se varsă de sus... Unii își dau cu părerea că n'o să treacă mult și-o să se răzbune... iar alții îngrijiți se tem că ploile or să mai ție încă ș'or să le 'nece tot.

Și vorba începe:

— Se duce satul nostru, se duce vâzînd cu ochii, măi oameni bunî!...

— L'înghite pustiul de Siret...

— După cum a croit-o, de bună samă că spală tot... Pe unde ni-casele, o să-și sape vadul!...

— Doamne ferește. Păcat numai de sfînta biserică și de oasele răpoșailor!

— Da doar l-o abate Dumnezeu din calea sfîntului locaș...

— Să dea Sfîntul, dar am vîzut c'a început să macine în cotul cimitirului...

— Dar ce s'o fi făcut cu plutașul inecat pe care l'aū prins oamenii pe Siret, e tot în biserică ori l'a îngropat?...

— Spunea primarul că dacă nu i-o veni până mină nimenea din neamuri, apoi îl dă în pământ pe cheltuiala comunei...

— Ce rudă să-i vină, că după cum spunea erī la cercetare cirma-ciul care-l avusese dălcăuș, n'are sārmanul, Dumnezeu să-l ierte, de cît o biată mamă bătrînă...

— Chinuită viață și la plutași... Unii tot din ceata lor spuneau că în vremuri, și pe tatăl băeșanului inecat, și pe alți patru frați mai mari tot Siretu i-a mîncat...

— Din ceata lor cîți or fi pĕrit acum?...

— Cică nu se știe anume; dar din oamenii celor opt plute sfărimate aū eșit la malul nostru numai cincī. Se zice că ar mai fi scăpat cîți-va și la celălalt, dar nu se știe cîți...

— Și cum de li s'aū sfărîmat atitea plute?...

— Spun ei că era mai gata să iasă tot șirul de sub malul ripos, cînd numai se pomenesc că cele opt plute din urmă îs luate de minia de apă a Trotușului, care venia prăpădul pămîntului, eșită din matcă și învălătucind tot felul de copaci... Invălmășite și rupte din toate gînjurile aū umplut toată fața seninului, de lemnării și de oameni cari se luptau cu moartea... Cîți aū mai rămas cu pușin sprijin sub picioare, aū lepădat tot de pe ei și s'aū aruncat în valuri năzuind spre maluri!...

— O fi dus cine-va în satul lor vestea de cumpănă?

— Aū trimes cică pe unul din ei; iar ceilalți aū plecat după adunatul sfărîmăturilor de plute...

— De odată aū tăcut cu toții. Neîmpăcatul vîrtej de ape, cu mugetu-i sălbatic, și detunăturile malurilor surpate de undele-i învălătucite, care cu fruntea încreșită și tot o spumă se năpustește vajnic înghișind tot în cale-i, dînd par'că a înțelege că nimic în cale-i nu e sfînt, și nici îi e de-a crușare...

— Vine altă undă, îngînară cu toții și se împrăștiară repede pe-acasă spre a eși cu cîngile la prinsul lemnului...

*

I-a treia zi. Trupul plutașului este tot în bisericuța de lemn de pe malul Siretului...

În încăperea strîmtă, rece și întunecoasă, pare curat ca într'un mormînt. Peste trupul gol, cum a fost prins de pe apă, așezat pe năsălii, e întinsă numai o pînză curată. Pe pĕpt îi stă icoana Maiceī Domnului, iar la cap un sfeșnic în care clipește o luminare de ceară...

La puțina lumină ce pătrunde pieziș prin cele două ferestre cît palma și care se îngîină cu slaba licărire a mucului ce abia măi sfîrîe, se distinge bine fața mortului pîrlită, și încadrată de pletele-î negre ca pana corbului. Nu e schimbat de fel..., e tînăr și frumos...

Dacă umerii obrajilor n'ar fi vineți, zgiriați de pietriș, ai crede că doarme....

Imprejur e liniște înfiorătoare, pe care furtuna și ropotul ce-î afară o face și măi grozavă...

Nu se aude de cît ciripitul vrăbiilor cari dosite în podul bisericeî își jelesc cuiburile părăsite. La căpătiul mortului sforăe străjărul, care, toropit de vremea aceasta urită, doarme cu nasul adăpostit în gulerul sumanului...

Ușa bisericeî scîrție greū în țiținele-î de fier, dîndu-se cu sgomot de perete... Trei femeî purtînd cite-o legăturică în mîină, intră în biserică; omul de pază se deșteptă, se scutură ca de frig, și se duce de măi rîdică mucul luminării, care-și picură ceara pe dușumeaua putredă..., iar femeile după ce s'aū închinat pe la cei ciți-va sfinți afumați, vin imprejurul mortului... Ochiî li-s plîni de lacrimi. Plîng cu suspine înecate într'o durere mută... De pe buzele lor se desprînd în șoaptă numele odoarelor iubite, pierdute prin armată, departe de casă și de purtarea de grijă a mamelor duiioase...

— N'a măi venit nimeni de-ai răposatului, Marine?

— Nu, lele Sultană!...

— Apoi, uite, am grăit cu primarul să ne dea voe să-l grijim noi de cele de-a 'ngropării..., că de, e creștin sărmanul, și-î păcat să între în pămînt așa ca un a nimăruî... 'Om pune cite-și trele mîină de la mîină și-om potrivi cum o da Dumnezeū...

— Bine-ați gîndit, și mare pomană vă faceți...

— Du-te și tu de-ți măi caută un tovarăș și aduceți sicriul de la primărie... În drum, abateți-vă și pe la preot de-î spuneți că-î gata... În vremea asta noi l'om îmbrăca...

Pănă să vină preotul, l'aū îmbrăcat frumos cu haîne rămase de la pierduții feciori, i-aū pus iminei în picioare, și căciulă țurcănească în cap. Asemenea aū inchipuit ș'o frumoașă pînză aleasă pentru ochi, iar în mîinile strînse pe piept i-aū pus un toiag de ceară curată.

L'aū așezat apoi în sicriul nou, croit din dulapii prinși odată cu trupul lui, și i-aū pus de-o parte și de alta a capului mănunchi de rosmarin și alte flori mirositoare...

Prin vaetul vîntului și a ropotului de-afară, s'aud frînturi de bocet și strigăte dureroase...

Femeile din jurul mortului sbucnesc în plins sgomotos, iar de-afară s'aude tot mai bine, tot mai 'aproape :

— Toderică... Flăcăul mamei... Nădejdea mamei... Te-a 'nghițit vrăjmașul... Săca-l'ar Dumnezeu...! și 'n pervazul ușei s'arată chipul unei bătrîne...

Imbrăcată în sumanul ei negru, lișteav de apă, cu ochii înroșiți și duși în fundul capului, cu părul smult și lipit pe față în neregulă de ploae și bătae de vînt, cu picioarele desculțe, rupte și 'nsingerate de drum de zile întregi... abia se mai sprijină pe toiagul rămas de-acum singurul ajutor... Privirea rătăcită și-o pironeste o clipă asupra odorului de pe năsălii, apoi, clătînindu-se, cade mototol pe scîndurile reci ale bisericii.

MARIOARA FLORIAN.

„ȘI CEI DIN URMĂ CA ȘI CEI DINȚĂI“

din ADA NEGRI

Așa a zis El. La apus, departe,
Strălucitorul cer al Palestinei

Era 'necat 'n singe.

In dreptul soarelui se grămădise
Nor peste nor — părea că e ruina
Unei cetăți cu turnurile 'n flăcări.

Și'n tragicul apus, păn' și tunica
Și manta lui Isus așa de albă,
Cu foc păreau tivite.

Peste deșert, pe mare, peste codri,
Peste cei mici, îngenunchiați în rugă,
Peste durerile smeritei gloate,

Tună dumnezeescul glas în vasta
Muțenie : «Cel ce-a gemut în umbră,
Mîini va zîmbi 'n lumină.

Și orbilor li se va da vederea ;
Cei slabi și obidiți și singuri — mîine
Vor huzuri în slavă...

Cine flămînd și'n frig și fără sprijin
 S'a abătut la praguri ne 'ndurate,
 Cine-a cerșit iubire
 Și'a plîns' deapururi, neiubit de nimeni,
 Cel ce, fără de vină, a fost durerii
 Și hulilor dat pradă,

Cu flori de mirt încununat păși-va
 Pe căi de raze și de farmec pline,
 Unde-î a avea visul;
 Și beat de libertate, beat de soare,
 Printre maslini va merge spre lumina
 Domniei viitoare!

.....

Sus cei nenorociți și slabi, sus robii,
 Sus, sus cei umiliți, sus asupriți,
 Sosit-a ora sfîntă, —
 În numele lui *Dumnezeu* te scoală,
 Popor de sclavi, fă-ți scut din acest nume,
 Învinge, iartă, du-te !...»

Așa vorbi El. Gloatele și cerul,
 Bătrînii palmieri, și văi și ape
 Ascultaū. În juru-î
 Femei, îmbrobodite 'n lungi marames,
 Cătaū cu ochii umezi, insetate,
 Spre visul unui viitor de pace.

Și sub pămînt, și'n vastul sîn al mării,
 Sămînța veacurilor viitoare
 A tresărit la glasu-î.
 Spre cer nălțînd divinu-î cînt, cu ochii
 Senini îmbrățișa El universul,
 Zîbind... și Crucea l'aștepta în umbră.

DIN ITALIA

— NOTE DIN CĂLĂTORIE —

Venezia, Martie . .

Ne apropiem. E dimineața, toată lumea s'a grămădit pe bord.

Pe neașteptate soarele se ascunde, o ceață deasă și rece ne înconjoară din toate părțile.

Înainte mă încet, fără să mai vedem nimic în jurul nostru. Lido, bucăți fantastice de umbră, se zărește la stînga; o limbă de pămînt se întinde în dreapta; cite o pînză de corabie s'apropie și trece; s'aud tot mai lămurit clopote de biserică... Coborim în cabină, și cînd ieșim, negura se rîdicase ca o perdea de teatru, și sub cerul străveziu, Venezia, înecată în lumina orbitoare a soarelui, sta în fața noastră ca o viziune încîntătoare. Iată turnul San Marc înălțîndu-se în aerul albastru; iată țărnul cu palatele lui, miraculoasă grămădire de forme și de colorii; iată în stînga insula San-Giorgio cu turnulețul ei roșiatec, și 'n fund cupola măreață a Santei Maria della Salute; iată pădurea de catarte, furnicarul de bărci și de corăbii, toată acea feerie ce tulbură, farmecă, aîurește pe cel ce-o vedea pentru prima oară.

Debarcaderul e în fața Piazzettei San Marc. Gondole svelte, negre se risipesc în jurul vaporului. Ancora cade, ele se grămădesc la punte, într'o clipă te pomenești într'una din ele, și barcașii mină spre țăr. Fie-care pornește pe jos: în Venezia nu se pomeneșc trăsuri, tramvae... Și pe cînd «fachino» cu bagajul la spinare o ia înainte, tu, cu ochii în toate părțile, d'abea îl urmezi împleticindu-te prin mulțime.

Vezi mai întăi cele două coloane de granit ce se înalță la intrarea Piazzettei. Pe una stă leul înaripat, emblema Republicei, cu laba dreaptă sprijinită pe evangelia lui San Marc; pe cea d'a doua, călcînd sub picioare un crocodil, e Sf. Theodor, patronul orașului. Piazzetta e largă, curată, pardosită cu lespezi mari de piatră ca o biserică. Totul îți dă o impresie de evlavie și de măreție. În stînga se întinde palatul vechei bibliotecii, «Libreria Vecchia», azi «Palazzo Reale» reședința regelui. Două șiruri suprapuse de arcade dorice și ionice, cu friza ca o dantelă de marmoră, și cu acoperișul mascat de o balustradă împodobită cu statui, formează acest cap d'operă a lui Sansovino. Atita armonie și seninătate e în acest palat înegrit da vreme, în cît nu te poți mira că e socotit ca cea mai fericită lucrare de arhitectură a Renașterii italiene. Intorcî fața la dreapta, și privești tot cu atita uimire vestitul palat al Dogilor, grandiosul și atit de bizarul «Palazzo Ducale». Cine nu l'a văzut măcar odată în vre-una din milioanele de ilustrații răspîndite peste tot pămîntul? Un șir de coloane scurte și de arcade gotice la bază; d'asupra lor o grațioasă galerie de coloane și arcade arabe din marmora cea mai albă, iar peste ele, corpul principal al clădirei, un zid imens de marmoră roză a cărui monotonie o întreprup numai cite-va ferestre mari, ogivale. De veacuri stău față-n față aceste palate, te uiți lung la fie-care, și n'ai ști ce să admiri mai mult: măreția semeață a unui, sau frumuseța discretă, ideală

a celui l'alt. Și totuși, ce curios e spiritul omului! În mijlocul Piazzettei măi tot-d'auna stai cu spatele la opera lui Sansovino...

La capătul palatelor, se deschide Piazza San Marc, vast patruleter măi mult lung de cît lat, închis din toate părțile de vechile Procuratii, locuința miniștrilor Republicei, și de fațada Catedralei. În stînga, subțire și înalt de 100 metri, se ridică «Campanile» turnul clopotelor lui San Marc; în față, turnul măi mic al legendarului orologiū; iar în dreapta, vastă și bogată, stă Catedrala.

E ziua Paștilor. Pe trei piedestale înalte filiiie încet atingînd pămîntul, steagurile de zile mari.

Clopotele încep să sune din toate părțile, și printre ele San Marc, măi puternic de cît cele l'alte, bate rar și grav. De-alungul pieței, în haine curate, oamenii se îndreaptă spre biserică,—și în aer e atîta lumină, cerul e așa de senin, și peste tot par'că plutește un duh înălțător spre cele sfinte, în cît pașii te duc și pe tine pe urma celor l'alți...

La ieșirea din biserică văd lume strînsă în mijlocul pieței. Sute de porumbei, toți de aceeași culoare vinătă cu sclipiri ruginii, mișună pe lespezile de granit, ciugulind boabe de porumb din palma fiercărui. Odinioară erau și ei ai Republicei. Azi nu sînt ai nimănu, și trăesc și ei, ca măi toți Venezienii, din dărnicia călătorilor...

* * *

Luni, Martie . .

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sînt cinci ceasuri după amiază. Ridic în sus prima jumătate a feștrei și dau drumul obloanelor negre.

Am în față pieța San Marc, pe care o pot cuprinde toată cu o singură privire. În fund, măi mult întinsă de cît înaltă, stă Catedrala cu cele patru cupole mari, bizantine. E un amestec de toate stilurile, o adevărată risipă de arcade și coloane, turnulețe și statui, picturi și mozaicuri, frize și balustrade de felurite culori, și cu toate aceste apar toate într'o minunată armonie.

Distanța la care sînt contribue și măi mult la aceasta: ochiul pierde mulțimea amănuntelor. Tot ce puterea Veneziei a putut răpi odinioară bogăției Orientului, și tot ce geniul ei propriu a putut plăzmu, măi de preț, stă grămădit în această Catedrală uriașă, ce pare copleșită de mulțimea fără măsură a podoabelor ei.

Pe piață și pe porticele nesfîrșite, Venezienii, în haine de paști, au ieșit la plimbare. Piazza, simetrică și închisă de șirul uniform al Procuratiilor, pardosită cu lespezi late de piatră, și de-asupra mărginită de bolta albastră a cerului, imi face impresia unui salon imens în care San Marc primește poporul. Valul de lume ocolește piața încet, vorbește tare și gesticulează, pînă cînd muzica, așezată în mijloc pe o estradă, începe să cînte. Atunci laturile pieței rămin goale, toți se grămădesc la mijloc și ascultă.

Mă uit măi bine la acea grămadă împeștrită, și observ felul de-a fi și de-a se purta al acestor oameni. Femeile sînt toate fără pălărie, cu părul lor îmbelșugat strîns nod în creștetul capului, și poartă pe

de-asupra hainelor un fel de tartan lung până la genunchi. Mai toate sînt palide, cu ochii vii, și în costumul lor aŭ predilecția colorilor aprinse.

Soarele coboară repede. Țiŭ mult să văd Venezia în lumina apusului, și mă urc în clopotnița din vârful turnului. Ce e drept, e o priveliște ce nu se uită...

În «Campanile» ești pe punctul cel mai înalt, ai tot sub picioarele tale. Nenumăratele turnuri de biserică, fațadele strălucitoare ale palatelor, rețeaua sclipitoare a aceluși labirint de canale și lagune, portul, marea albastră ce se 'ntinde liniștită de jur împrejur, staŭ nelcintite în fața mărățului Apus care le-'nvăluie pe toate în lumina aurie a ultimelor raze.

Am rămas acolo până cînd umbrele serei aŭ început să se răsfire pe luciul apeii. Atunci clopotul lui San Marc începu iar să bată. A-surzitor pentru cel apropiat, dulce și mîngăios pentru depărtatul rob al zilei, vestia tuturilor odihna nopței.

* * *

Marți, Martie...

Am văzut azi comorile de pictură ale școalei venețiene: pe Veronese, pe Tițian, pe Tintoreto... Strălucirea și bogăția coloritului lor nu e de cît reflexul naturii extraordinare în mijlocul căreia aŭ trăit.

E cald și senin. La marginea piațetei staŭ înșirate sute de gondole. Mă urc în cea d'întii, și iată-mă coproprietar al mării Adriatice, cum crede că este fie-care Venezian cînd se 'ntinde în barca lui.

Gondolierul, un bătrîn cu fața arsă, stă la spate în picioare și mină încet, cu o singură lopată.

Lunecăm pe sub arcul înalt, pe sub puntea de trecere între viață și moarte, acel «Ponte dei Sospiri» ce par'că răsună și-acum de suspinele atîtor osîndiți...

Canalul e lung și îngust ca mai toate. Ziduri înalte, umede și negre se întind de amîndouă părțile. La ferestrele cu gratii nici o față de om; ici și colo cite-o rufă atîrnată e singurul semn de viață. În pragul înverzit al caselor bate mereu apa murdară, și peste tot e o liniște adîncă, fioroasă pe care o întrerupe numai plescăitul rar și cadent al lopoței.

E minunată dibăcia gondolierului. Pe îngustimea canalului el te șerpuiește după capriciŭ, te oprește drept unde vrei, și cînd s'apropie de-o cotitură îl auzi strigîndu-'și silaba convențională, cîrmește pe departe, și nu se ciocnește nici-odată.

Ieșim în «Canal Grande» bulevardul Veneziei. E larg, plin de lumină. Apa reflectează albastrul cerului, palatele de marmoră se întind nesfirșite de-o parte și de alta, fie-care cu frumusețea lui proprie, fie-care cu istoria lui particulară. Vaporașele pline de lume ce trec ca săgeata încoace și-încolo, gondolele ce mișună, și lumea pestriță ce se agită pe țarm, prezintă ochiului un tablou bizar și animat.

Pe aceste canale largi sau înguste, în aceste gondole negre cu

odăița lor acoperită ca de doliu, se scurge toată vieța Venezianului: cortegiul de botez, de nuntă sau de mort... Nu vezi una singură de altă culoare: ți se pare un doliu unanim al gloriei trecute. Dar pentru ei această culoare n'are nimic trist: e o simplă tradiție impusă de nu știu care Doge, din timpul cînd luxul peste măsură al gondolelor ruina pe nobili.

...Mă cobor. Am spus gondolierului să m'aștepte. Peste două ceasuri îl regăsesc. E noapte. Și-a aprins felinarul din virful gondolei, și m'așteaptă, cu ochii țintiți la luna ce se ridică.

O pornim încet prin canalul îngust și întunecos. Nicî o lumină, nici un șgomot, nimic. Felinarul pare o stea mișcătoare ce se reflectă pe luciul încrețit ca un sfredel de lumină adîncit în valuri. Ici și colo străbate printre zidurile negre cite-o rază de lună.

Nu știu să fi încercat vreodată o impresie mai curioasă. Mi se perindă fel de fel de gânduri, unul mai ciudat de cît altul, și nu mă stăpînește nici unul.

La o răspintie aud un glas depărtat; nu cîntă, mai mult strigă o melodie trăgănată... Un om din popor își zice obicînuitele-î versuri din Tasso! În liniștea de pustiul ce stăpînește acum umbra strălucitoarelor palate de odinioară, glasul acela depărtat sună trist ca un strigăt de jale... Te simți turburat, o simțire ne'nțeleasă te stăpînește, și gîndul te poartă iar spre timpuri apuse. Te lași binișor pe spatele moale al jețului, ochii ți se'nchid, nu mai auzi nimic. În tine se face lumină, vezi epoci după epoci, măriri după măriri, toată Venezia timpului de splendoare și de glorie... Dar

Preot rămas din a vechimei zile
San Marc sinistru miezul nopții bate.

Tresar, și'l ascult în evlavie.

Cu glas adînc, cu graiul de Sibile
Rosteste lin în clipe cadentate:
«Nu 'nvie morții — e 'n zadar copile!»

C. XENI.

VENIN ȘI FARMEC...

Venin și farmec porți în suflet,
Cu al tău zîmbet trist mă pierzi,
Căci fermecat sînt de zîmbirea-ți
Și 'nveninat de ochi-ți verzi.

Și nu 'nțelegi că'n al meu suflet
Dureri de moarte tu ai pus —
Cît de frumoasă ești, pot spune,
Cît te iubesc, nu e de spus.

M. EMINESCU.

PĂMÎNT ȘI APĂ

Mititelul stătuse tot timpul ghemuit, în cămașă-î lungă, ascuns după sobă. Cu obrajii înflăcărați de căldură, cu ochii mari, cu gurița întredeschisă, ca să poată auzi mai bine...

— Pofțiți aci la masa mare... Doamne, ce-a trebuit să mă ajung!

Era glasul mă-sei ce se tînguia.

Au intrat notarul, primarul și alți doi oameni, cu protocole mari, și le-au întins pe masă. Notarul se așeză pe un scaun, iar femeea rămase în fața lui, nemișcată în rochia ei neagră trasă peste ochii.

— Nu-î nimic, nevastă, acum așa-î legea, trebuie să scrim la carte tot ce-a rămas de la bărbatul tău.

— Bietul Chiril!

— Dumnezeu să-l ierte!

La amintirea numelui Chiril, Anița se făcu galbenă ca de ceară și ochii i se umplură de lacrimi.

— Nu știu din ce i s-o fi tras... Că numai cît îl vedeam cum slăbește, se prăpădește, zi de zi, an cu an... Până cînd într'o seară, după ce cosise finul din livadă, se culcă ostenit și nu se mai sculă...

— Păcat de el, om muncitor.

Notarul scoase de după ureche o pană de gîscă și o îmuiă într'o sticlă de cerneală.

— Ce avere a măi rămas afară de vite, bucate și acareturile casei?

Nimeni nu-î răspunse.

— Ce pământuri? Unde și cite pogoane?

Anița se uită la oameni și oamenii la dinsa.

— De ce nu răspundeți? întrebă notarul.

— Apoi, fiind-că Chiril al Aniței n'a avut pământ. A fost un pribegit de pe alte locuri...

— Toată averea a fost rămas de la bărbatul cel dintăi al Aniței, de la Dimitrie Culi.

— Copii aū rămas de la Dimitrie Culi?

— Doi, dar sunt mari acum. Unul vine la sorți în iarna asta.

Notarul rămase cît-va timp gînditor. Ceru din nou să i se spună unde și cite sint pământurile, cît e de mare via și celelalte bunuri cît prețuesc?...

Le scrise pe toate la protocol, îl puse pe primar să adeverească cele spuse de oameni făcînd trei cruci în loc de iscălitură și punînd alături pecetea oficială a primăriei.

— Averea stăpînită până acum de tine, nevastă, și de bărbatul tău e toată a copiilor rămași de la acela a cui a fost pământul. Tu nu mai ai nici un drept asupra averei, fiind-că ai fost măritată a doua oară.

Anița remase aiurită.

— Chiril a dres moara, via, pământurile... A muncit șapte ani...

— La averea altuia.

— Ce să-î faci?

— Sint copiii tei, Anișo.

Anița întinse minile și glasul îi tremura.

— Dar Stoe? Stoe, ochii și sufletul lui Chiril, lui ce-î rămîne?

— Nimic.

— Nimic? Din toată truda lui, din tot năcazul tras din greu cu sudoarea feței, cu istovirea puterii și a vieței și a sufletului său?... Nimic!

Anița se lasă pe un scaun cu fața între mini.

Notarul își adună protocoalele.

— Rămii cu bine, nevastă, și lasă, ie bun Dumnezeu!

Oamenii deteră din cap.

— De, ce ți-ai legat și tu capul cu un străin... Dumnezeu să-l ierte!

Apoi eșiră.

Anița sări și încuiă ușa.

Iși smulse broboada din cap și părul și pieptarul de pe piept și pumnarii de la cămașă și minile și le frânse... Putea să se bocească acum în voie, n'o mai auzea nimeni, n'o mai jeluia nimeni. Se trinti pe pat cu capul în pernă.

Copii cei mari n-o iubeau, erau străini de ea. Nu mai avea pe nimeni...

Stoe eși încet de după sobă și puse mâna pe brațul ei.

— Maică...

Ea sări din pat, îl ridică în brațe și'l purtă prin casă strângindu-l la piept și sărutându-l cu înfocare.

— Stoe, Stoe, dragul mamii, noi n'avem nimic, nimic... Nici o bucățică de pământ!

Mititelul își lăsă capul pe pieptul ei, prinse a plînge și el. Dar în căpșorul lui înfierbîntat începuseră să vîie o moară, vîntul legăna holdele cu porumb și lanurile de grîu cu spicul de aur și livezile înflorite și pomii cei frumoși din grădină... Cum? toate astea nu-s ale lui? Cine o să i le ia? Prin ce minune? Nu înțelegea copilul.

Nu i s'a spus de atîtea ori că toate-s de la Dumnezeu? Cum o să vină el de sus, să le ridice de aci, să le dea fraților și să le zică: na, tot e al vostru și a lui Stoe nu-î nimic. Cum? El mîine n'o să se mai joace prin ogradă, n'o să mai mîngie vițeii? și bucățica de pământ cine avea să i-o scoată de sub picioare?...

Gîndurile astea îl amețiră și căpșorul mic se lăsă tot mai greu pe pieptul mamei, înapoind blajin și încrezător mîngăerile ei, până ce adormiră amîndoi.

.....

În ziua următoare Anița adună toate hainele băiatului, le curăți și le spălă frumos în apa lină și albă a Mureșului,

apoi se îmbracă și ea de sărbătoare, zise să pună caii la trăsură și o porni spre oraș.

Stoe se cuibări în poala ei și cu instinctul copiilor deștepți îi șopti dragăstos:

— Du-mă, mamă, du-mă la școală.

CONSTANȚA HODOȘ.

RĂSPUNSURI

D-șoarei E. M. Brăila. De ce nu v'alegeți subiecte mai simple? Se cer mijloace mult mai puternice pentru o situație dramatică și plină de zbu-ciumări sufletești, cum e aceea pe care vreți să ne-o dați în «Mama». In-ceputul e bun, dar *nebunia* nu-i de loc motivată. Poate c'o fi ade-vărat ce ne spuneți D-voastră, dar așa e spus că, uite, nu ne vine să credem. Și 'n artă, ca și 'n religie, dacă nu-i credință, totul se sfăramă.

D-lui A. B. C. Iași. — Limbă frumoasă și multă ușurință de verificare, dar sînt atîtea lucruri de prisos, că ideea fundamentală se pierde aproape sub năvala frazelor. Ș'apoi, și această idee fundamentală nu-i tocmai nouă; o mamă, al cărei copilăș e bolnav, se duce cu el la biserică, îngenunche la icoană, se roagă, — copilul moare, mama 'nebunește... O asemenea în-timplare, pe cît ne-aducem aminte, am mai citit-o noi undeva.

D-nei E. D. Ploești.

«Căci tu le ești părinte — iar ele-ți sînt surori.»

Cum vine asta?

D-lui A. R. Loco. — O găsiți la librăria Socec. Nu vă sfătuim s'o lo-calizați. Este o nelegiuire să iai opera unui scriitor și să i-o shimonosești, prefăcînd-o după gustul și trebuințele tale. În nici o țară civilizată nu se permit asemenea sălbătăcii. Gîndiți-vă la un Hamlet localizat: el s'ar numi Rădulescu, Ofeliei i-ar zice Mița Nebuna... Se poate aduce o mai mare ocară operei și literaturii în genere?

D-lui V. L. Turnu-Severin. — Fiți pe pace. Poezia D-voastră a fost primită, citită și pusă la coș fără nici o ezitare. Ortografia?... Ce idee! Era o lungă și sarbădă declamație, — și 'ncolo, nu ne mai aducem aminte de nimic.

D-nei R. S. Birlad. — «Indulgenți cu începătorii»? De ce? Nu-i obligă nimeni să scrie. Și nu sînt oare destui nenorociți, cari s'au lăsat de în-vățătură, și, îmbătați de amăgirea că au talent, nu se mai ocupă de nimic, trăesc fără nici un căpătăiu, și scriu poliloghii pe cari nu le citește ni-meni? O mulțime de «nevolnici» de aceștia ar fi fost oamenii de treabă ș'ar fi putut să facă și ei ceva bun pe lumea asta, dacă li s'ar fi arătat la timp că nu-i pentru ei și n'o să-i ducă la nici o procopseală meșteșu-gul de care s'au apucat.

RED.